

Kursbeskrivning för kurs inom LLII VT16

Lärosätets namn

Stockholms universitet, ERG (CeHum)

Kursens namn

Samhällsorienterande ämnen för lärare i åk 1-3,15 högskolepoäng,(1-15 högskolepoäng). Ingår i Lärarlyftet II.

Antal högskolepoäng

15 högskolepoäng

Målgrupp

Du som har en behörighetsgivande lärarexamen med inriktning mot minst åk 1-3 och undervisar i samhällsorienterande ämnen i åk 1-3 utan att vara ämnesbehörig.

Studietakt

Halvfart, distans

Start- och slutdatum

Kursen startar 2016-01-18 och avslutas 2016-06-05.

Kursens innehåll och upplägg

Kursen består av fem moment, vilka motsvarar de samhällsorienterande ämnena geografi, historia, religionskunskap och samhällskunskap, med respektive ämnes ämnesdidaktik, samt SO-didaktik.

Kursen syftar till att deltagarna utifrån praktiska exempel ska kunna reflektera över och argumentera för val av innehåll, arbetsformer och former för kunskapskontroll i förhållande till ämnesteoretiska och ämnesdidaktiska begrepp och modeller.

Undervisningen utgår från de enskilda ämnena geografi, historia, religion och samhällskunskap men har samtidigt en ämnesövergripande inriktning.

Kursen inriktas mot lärprocesser i samhällsorienterande ämnen samt elevers lärande utifrån genus, skilda kulturella bakgrunder och elever i behov av särskilt stöd.

Innehållet i kursen ansluter nära till skolans kursplaner för samhällsorienterande ämnen 1-3 och deras teman *Att leva tillsammans*, *Att leva i närområdet*, *Att leva i världen* och *Att undersöka verkligheten*. Ämnesteori och ämnesdidaktik vävs samman i vart och ett av kursens fyra huvudmoment:

Moment 1, med tyngdpunkt i ämnet geografi, omfattar 3 hp: *Hur närsamhället och den egna hemorten, Sverige och världen kan studeras*. I momentet behandlas ämne-teoretiska och ämnesdidaktiska frågor knutna till miljö och hållbar utveckling utifrån elevernas vardag; grundförutsättningarna för befolkning och bebyggelse, såsom vatten, mark och klimat; rumsuppfattning och rumsliga begrepp, allt från skolsalen och den egna bostadsorten till länder och platser samt kontinenterna och världshaven. I momentet ges också exempel på hur undervisningen kan bidra till att eleven utvecklar grundläggande kunskaper om till exempel migration, dess orsaker och konsekvenser; vardagsekonomi, närsamhällets yrken och näringar.

Moment 2, med tyngdpunkt i ämnet historia, omfattar 3 hp: *Hur människor förr i tiden levde sig, arbetade, bodde, klädde sig, umgicks och firade högtid*. Momentet behandlar såväl historiska som historiedidaktiska begrepp och fokuserar på hur man i undervisningen kan gestalta tidsbegreppen dåtid, nutid och framtid, samt hur man kan utgå ifrån och använda hemortens och närområdets platser, byggnader och viktiga föremål för att eleven ska få en inblick i barns, kvinnors och mäns levnadsvillkor under olika perioder. Inom denna ram behandlas följande innehållsliga teman: människans äldsta historia till och med införandet av jordbruk; i sammanhanget relevanta epokbegrepp; forntidens avtryck i närsamhället; levande människors minnen av det förflutna samt berättelser om det förflutna i barnlitteratur, sånger och filmer.

Moment 3, med tyngdpunkt i ämnet religionskunskap, omfattar 3 hp: *Hur existentiella frågor och värderingar kan behandlas i det mångkulturella klassrummet*. Momentet behandlar såväl kunskaper om religioner och livsåskådningar som religionsvetenskapliga och religionsdidaktiska begrepp. Momentet har följande innehållsliga teman: barns frågor om livet, gott och ont, rätt och orätt; närsamhällets religioner och platser för religionsutövning; kristendomens, islams och judendomens symboler, högtider och berättelser; berättelser om gudar ur den antika och nordiska mytologin samt kristendomens roll i det förflutna.

Moment 4, med tyngdpunkt i ämnet samhällskunskap, omfattar 3 hp: *Hur barnrättskonventionen, demokrati, etnicitetsfrågor och globalisering kan behandlas ur ett hållbarhetsperspektiv*. I momentet anläggs såväl ett ämne-teoretiskt som ett ämnesdidaktiskt perspektiv. Momentet sönderfaller i följande innehållsliga teman: barnets rättigheter med utgångspunkt i barnrättskonventionen, mänskliga rättigheter och alla människors lika värde; sociala relationer med utgångspunkt i begrepp som samlevnad och samlevnadsformer, kamratskap, könsroller och jämställdhet; frågor om demokrati, normer och regler knutna till elevens egen livsmiljö, såsom i skolan, idrottssammanhang och trafiken.

Moment 5, med tyngdpunkt i *de samhällsorienterade ämnernas didaktik*, omfattar 3hp: Genom varierade arbetsformer behandlas olika aspekter av frågan hur man kan planera, organisera, värdera och bedöma undervisning i relation till innehållsliga teman samt utifrån läroplanens syfte, centrala innehåll och kunskapskrav. Kurslitteraturen bearbetas utifrån vetenskapliga perspektiv och beprövad erfarenhet i gemensamma diskussioner runt aktuella ämnesdidaktiska frågeställningar.

Former för examination

Kursen examineras genom skriftliga inlämningsuppgifter i form av tre hemtentamina, samt ett muntligt och skriftligt presenterat temaarbete.

Betygssättning sker enligt en målrelaterad sjugradig betygsskala:

A = Utmärkt, B = Mycket bra, C = Bra, D = Tillfredsställande, E = Tillräckligt, Fx = Otillräckligt, F = Helt otillräckligt.

Lärandemål

Kunskap och förståelse

För godkänt resultat på kursen ska studenten kunna:

- muntligen och skriftligen använda centrala begrepp, modeller och teorier inom de vetenskapliga disciplinerna som SO-ämnena representerar
- redogöra för innehållet i centrala styrdokument och kursplaner samt
- ge exempel på hur dessa kan tolkas och konkretiseras i undervisning

Färdighet och förmåga

För godkänt resultat på kursen ska studenten kunna:

- välja ut och organisera ett innehåll, planera för undervisning samt argumentera för dessa val utifrån ämnen, undervisningssituationer, elevers förkunskaper, elevers olika kulturella bakgrunder och elever i behov av särskilt stöd
- använda IT i undervisningen.

Värderingsförmåga och förhållningssätt

För godkänt resultat på kursen ska studenten kunna:

- utveckla elevers lärande utifrån skilda behov och skilda kulturella bakgrunder
- värdera och bedöma elevers lärande

Undervisningsformsform (distans, campus)

Kursen är en distanskurs med tre seminarier på campus. Distansundervisningen består av seminarier, gruppövningar och egen reflektion via en lärplattform på SU. Studerar studenten helt på distans erbjuder SU ytterligare digitala lärresurser för kommunikation och lärande.

Validering

Validering är möjlig och kommer att utföras i enlighet med den process som utarbetats av Valideringsprojektet vid Stockholms universitet.

Kursens lärare

I kursen undervisar följande lärare:

Fil.dr., universitetslektor Per Fransson, historia och ämnesdidaktik

Fil.lic., universitetsadjunkt Malin Tväråna, samhällskunskap och ämnesdidaktik

Universitetsadjunkt Kerstin Grenö, geografi och ämnesdidaktik

Universitetsadjunkt Niclas Runebou, religionskunskap och ämnesdidaktik

Universitetsadjunkt Anna Jonsson, samhällsorienterade ämnenas didaktik

Övriga ansvariga för kursens innehåll och utformning:

Professor Geir Skeie i religionskunskap och ämnesdidaktik

Universitetslektor Ulrika von Schantz i praktisk-estetiska lärprocesser

Kursutvärdering

Kursen utvärderas med ett utvärderingsprogram via webben och muntligt.

Kontakt

För frågor om kursen och validering, kontakta Karin Gunnarsson:

karin.gunnarsson@cehum.su.se

Litteraturlista

(Med reservation för revidering)

Obligatorisk litteratur

Adolphson, Margareta, (2009), *Två terminer – eller jag som trodde att jag kunde...*, Gem-rapport 6, Stockholms universitet ISBN 91-975295-5-9 (134 s)

Hedin, Christer (2007), *Abrahams barn*, Daidalos Förlag, ISBN978-91-75042-03-9 (274s)

Lindkvist, Thomas & Sjöberg, Maria (2003 eller andra upplagor), *Det svenska samhället 800–1720*, Lund: Studentlitteratur (522 s; läses ca 200 s)

Lindström, Dag (2004 eller andra upplagor), *Forntid i Sverige – en introduktion*, Stockholm: Natur och Kultur (132 s)

Långström, Sture & Virta, Arja (2011), *Samhällskunskapsdidaktik - Utbildning i demokrati och samhällsvetenskapligt tänkande*, Lund: Studentlitteratur ISBN978-91-44-06643-1 (278 s)

Nilsson, Jan (1997 eller andra upplagor), *Tematisk undervisning*, Lund: Studentlitteratur (222 s)

Stephansson, Ove (1987 eller andra upplagor), *Elementa –jord–berg–luft–vatten*, Stockholm: Utbildningsradion (127 s)

Wibeck, Sören (2005), *Religionernas historia: Om tro, hänförelse och konflikter*, Lund: Historiska media, ISBN 9185377015 (480 s; läses ca 200 s)

Aktuella styrdokument (skollag, grundskoleförordning, läroplan, ämnesplaner och kunskapskrav), finns att ladda ned på www.skolverket.se.

Valfri litteratur

Valfritt material inom samhällskunskap samt valfri litteratur i anslutning till temaområdet. (ca. 400 s) samt aktuellt webbpublicerat material.

Summa: ca 1900 sidor

Referenslitteratur

Anell Birgitta, Håkansson Gunilla & Willebrand Maria (2013), *Puls SO-boken*, Natur och Kultur, ISBN 9789127422117 (144 s)

Arevik, Sten & Hartzell, Ove (2007), *Att göra tänkandet synligt*, Stockholm: HLS Förlag, (251 s)

Weber, Carl-Erik (1996), Religion och symbol, *Häftan för didaktiska studier 58/59*, Stockholm: LHS förlag, (50 s)

Bibel

Atlas